

Павленко О.П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ

В статті визначено оцінку напрямків розвитку інвестиційної політики як складової фінансової системи в умовах глобалізації, умови проведення досліджень даного процесу в Україні. Серед поставлених завдань статті є також визначення шляхів подолання наслідків фінансової глобалізації за допомогою інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, фінансова система, глобалізація.

Постановка проблеми. Як визначають вітчизняні науковці, фінансова система являє собою сукупність сфер, ланок та елементів держави, що є показником розвитку, функціонування та ефективності державної політики. Сутність фінансової системи полягає у тому, що вона є тією базовою основою, яка забезпечує діяльність та функціонування економіки країни як в цілому, так і в окремих її проявах. Ефективна фінансова система є тією рушійною силою, яка рухає життя не тільки країни, але і кожного її жителя. Вона підтримує баланс, який забезпечує динамічний розвиток усіх сфер та ланок господарства країни, а також підтримує виконання соціального захисту на необхідному рівні через діяльність певних інститутів [3]. Тому актуальність обраного дослідження залишається досить гострою в глобалізаційних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи актуальність дослідження глобалізаційних процесів, чимало іноземних і вітчизняних економістів присвятили свої праці даній проблематиці. Серед них слід

відзначити М. Білоруса, П. Герста, Г. Томпсона, Д. Герда, О. Мозгового, Г. Аніловську, Л. Яремко, В. Лукашевича, Д. Лук'яненка, Т. Циганкову, А. Філіпенко, С. Сіденко, Ю. Павленко, О. Плотнікова, А. Кредисова. Проблемам вимірювання темпів розвитку глобалізаційних процесів у цілому та у світових фінансах, зокрема, присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених: Т. Андерсена та Т. Хербертсона, Д. Хансона, Д. Маджоні, Б. Губського, О. Рогач, С. Переслегіна та Н. Ютанова, В. Аванесяна, Т. Джрбашяна, А. Єгіазаряна та ін. Разом з тим, значний внесок у розв'язання проблеми оцінювання глобалізації та розробки її індикаторів зробили експерти Організації економічного співробітництва та розвитку, журналу «Foreign policy», консультативної фірми А. Т. Kearney, Міжнародного валютного фонду, Світового банку тощо.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є оцінка напрямів розвитку інвестиційної політики як складової фінансової системи України в умовах глобалізації. Серед поставлених завдань статті є також визначення особливостей подолання наслідків фінансової глобалізації.

Виклад основного матеріалу. До закономірностей розвитку суспільства слід віднести об'єктивний процес економічних трансформацій, який доводить, що ефективна організація бюджетної системи, незалежно від її моделі, має ґрунтуватися на: фінансових інститутах, які здійснюють чітко визначені функції, взаємодіючи між собою в процесі прийняття оптимальних бюджетних рішень; законодавчо встановлених, чітких, деталізованих процедурах, нормах та принципах організації бюджетного процесу [2]. Фінансова система України за останні 10 років зазнала істотних змін, багато з яких не дістали відповідного відображення у законодавстві. Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління податково-бюджетною сферою. Це означає, що всі функції та механізми такого управління (бюджетною та позабюджетною діяльністю) повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними нормативними актами. Зрозуміло, що державні

кошти слід виділяти та витратити лише за наявності відповідних на це правових повноважень [1].

Як відомо, фінансова система України складається з таких основних ланок: державний бюджет та місцеві фінанси, фінанси державних підприємств, установ та організацій, спеціальні цільові фонди та кредит. Фінансову систему держави можна розглядати у кількох аспектах. Зокрема, фінансова система – це сукупність фінансових інститутів, кожний з яких сприяє утворенню та використанню відповідних централізованих та децентралізованих фондів коштів для здійснення фінансової діяльності держави, тобто діяльності з приводу мобілізації, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів коштів для виконання завдань і функцій держави та органів місцевого самоврядування.

Ще однією ланкою фінансової системи є кредит – державний (муніципальний) та банківський. І хоч основні риси кредиту (відплатність, строковість, поворотність, забезпеченість) є однаковими для цих двох форм, ототожнювати їх у жодному разі не можна. У відносинах державного кредиту (як зовнішнього, так і внутрішнього) позичальником виступає безпосередньо держава. Наявний борг має погашатися у встановлені державою терміни. Отримані кошти спрямовуються на покриття дефіциту державного бюджету, на фінансування поточних видатків держави. Політика у галузі державних фінансів не може не враховувати специфіки відповідного етапу соціально-економічного розвитку країни. Реформа державних фінансів повинна мати певну концептуальну спрямованість, враховуючи специфіку утворення капіталу.

З іншого боку (в організаційному аспекті), фінансову систему можна розглядати як сукупність органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють у межах своєї компетенції керівництво фінансовою діяльністю держави та підприємств, установ, організацій, що беруть у ній участь [4]. Якщо характеризувати фінансову систему з позицій економіки, то вона буде значно ширшою і включатиме державні фінанси

(бюджет держави, фонди цільового призначення, державний кредит, фінанси державних підприємств), фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси (валютний ринок, фінанси міжнародних організацій, міжнародні фінансові інституції) та фінансовий ринок (ринок грошей, ринок капіталів, кредитний ринок та ринок цінних паперів). Державні фінанси, відіграючи винятково важливу роль в економіці, не можуть розглядатися як єдиний або найголовніший інструмент економічної політики. Сам стан державних фінансів та формування доходної і видаткової частин бюджету залежать від багатьох чинників, хоч недооцінювати його вплив на економіку країни також не слід [4].

Пріоритетними напрямками державної діяльності в Україні в таких умовах мають бути: вдосконалення та розвиток інвестиційних програм; законодавче стимулювання розширення доступу до глобальних фінансових інструментів та глобальних фінансових ринків у цілому; державна підтримка та стимулювання розвитку неурядових організацій; активізація участі у процесі координації податкової та в цілому фінансової політики країн світу та у випрацьовуванні спільних стандартів з метою обстоювання національних інтересів України [6]. Глобальний капітал має тенденцію до перерозподілу між розвинутими ринками, а слаборозвинені відчувають постійну нестачу в ньому. Внаслідок цього фінансові центри, промислово розвинуті країни стають ще багатшими, а бідні – ще біднішими. Бурхливий розвиток філософії постмодерну може призвести до катастрофічних наслідків для всього суспільства та світової фінансової системи зокрема. У таких умовах у державній політиці на перший план мають виходити національні інтереси формування стабільної та ефективної фінансової системи країни [5].

Інвестиційна політика, як економічна категорія, має велике значення для розвитку підприємств в умовах глобалізації. Це необхідно не тільки для майбутнього стану підприємства, а й для економіки країни в цілому. З їх допомогою здійснюється розширене відтворення основних засобів як виробничого, так і невиробничого призначення, зміцнюється матеріально-технічна база суб'єктів господарювання, що дає змогу підприємствам

збільшити обсяги виробництва продукції, поліпшити умови праці робітників. Різкий спад інвестиційної діяльності у господарстві останніми роками відбувається на фоні стійкого погіршення умов і результатів виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств. Внаслідок різкого скорочення інвестиційних ресурсів, обсяги яких не забезпечують не тільки розширеного, а й простого відтворення основних фондів, зменшуються обсяги виробництва, знижуються його прибутковість і рентабельність. Скорочення грошових надходжень підприємств і централізованих капітальних вкладень, невідповідні відновлювальним потребам амортизаційні відрахування також негативно вплинули на інвестиційну діяльність. Водночас на фоні гострої кризи в інвестиційному процесі з'явилися позитивні тенденції. В сучасних умовах процеси відтворення неможливі без додаткових інвестицій, джерелами яких можуть бути прибуток, внутрішні залучені засоби (переважно кредит), випуск і розміщення цінних паперів (в основному акцій), іноземні інвестиції тощо [6].

Завдяки зазначеним та іншим заходам у 2004-2012 роках досягнуто певної стабілізації інвестиційного процесу. Інвестиції визначаються як вкладення на створення нових і розширення, реконструкцію діючих основних фондів виробничого і невиробничого призначення. Інвестиції у відтворення основних фондів, зв'язані з цим зміни оборотного капіталу, і є капітальні вкладення, тому вони повинні бути джерелами економічного зростання. Досвід свідчить, що залучення й ефективне використання іноземних інвестицій в країну сприяє їх виходу з економічної кризи. Надходження іноземного капіталу значною мірою гальмується відсутністю сприятливого інвестиційного клімату. Для іноземних інвесторів доцільно створити режим найбільшого сприяння законодавчим актом щодо спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку. Основними напрямками подолання інвестиційної кризи, на нашу думку, є: створення умов прибутковості, збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції, створення й підтримка гарної репутації підприємств у споживачів, підвищення продуктивності праці, поліпшення якості та споживчих властивостей виробленої продукції, створення нових

сучасних зразків виробів і забезпечення їх високих кількісно-кваліфікаційних показників.

Висновки. Визначаючи поняття «фінансової системи», вважаємо, що фінансова система являє собою сукупність таких складових елементів як: фінансові інструменти, фінансові інститути та фінансові ринки. Тобто фінансова наука вивчає, як фінансові інститути та інші суб'єкти реалізують свої фінансові відносини за допомогою фінансових інструментів на фінансових ринках. З іншого боку, слід пам'ятати, що фінансові відносини реалізуються на кількох рівнях – домогосподарств, підприємств, державному, міжнародному. Крім того, бурхливий розвиток глобальних фінансових інструментів та функціонування глобальних фінансових ринків дозволяє виокремити ще один рівень фінансової системи – глобальний.

Підводячи підсумок, варто сказати, що в умовах світових глобалізаційних процесів наша країна постійно співпрацює та взаємодіє з іншими країнами. Результативність такої співпраці залежить від того, наскільки міцною є позиція нашої держави, наскільки стійкою є вона у фінансовому плані [3]. Фінансова система – це перший крок, який забезпечить цю стійкість та надійність. Саме тому її удосконалення, впровадження чогось нового є дуже важливим для країни. Від того, наскільки чітко все організовано, залежатиме і кінцевий результат, який, перш за все, полягає у визнанні України як надійного партнера у співпраці та зайняття нею належного місця на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Бакум І. В. Аналіз особливостей інвестиційної політики України // Економіка та держава. – 2010. – №12. – С.135-137.
2. Висоцький І. Необхідність реформування системи державного фінансового контролю в Україні // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 1 –2.
3. Клименко О. М. Види, методи та інструменти інвестиційно-промислової політики // Економіка та держава. - 2010. - №3. - С.114-116.

4. Макогон В. Напрями розбудови системи місцевих фінансів // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 3-4.
5. Стукало Н. Оцінювання стану розвитку фінансової глобалізації: особливості для України // 2008. – №1. – С. 81-100.
6. Стефанович Є. А. Інвестиційна діяльність як економічне явище // Економіка та держава. – 2010. – № 11. – С. 60-64.

ПАВЛЕНКО А. П. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПОЛИТИКА КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье определена оценка направлений развития инвестиционной политики как составляющей финансовой системы в условиях глобализации, условия проведения исследований данного процесса в Украине. Среди поставленных задач статьи является также определение преодоления последствий финансовой глобализации с помощью инвестиций.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная политика, финансовая система, глобализация.

PAVLENKO A .P. INVESTMENT POLICY AS A PART OF THE FINANCIAL SYSTEM IN UKRAINE UNDER GLOBALIZATION

In the article assessment areas of investment policy, as part of the financial system in the context of globalization, the conditions of the research process in Ukraine. Among the tasks of the article is also determination to overcome the effects of financial globalization on investments.

Key words: investments, investment policy, financial system, globalization.